

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут _____ геолого-географічний

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Моніторинг якості освіти

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

Спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія)
(код і назва спеціальності (тей))

2020 р.

Розробники:

Анєнкова І.П., д.пед.наук, професор кафедри педагогіки

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру.

Протокол № 1 від. "31" серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Буяновський А.О.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від. "23" 09 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(Сич В.А.)
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма вибіркової навчальної дисципліни «Моніторинг якості освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності «014.07 Середня освіта (Географія)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і методичні основи моніторингу якості освіти.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Вивчення навчальної дисципліни базується на знаннях з курсу «Педагогіка». Оволодіння теоретичними основами, вміннями і навичками з моніторингу якості освіти є підґрунтям для проходження студентами педагогічної практики.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретико-технологічні основи моніторингу
2. Якість освіти як об'єкт моніторингу

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування компетентностей майбутніх педагогічних працівників з питань моніторингових досліджень якості освіти.

Завдання:

- ознайомлення студентів з основними поняттями та категоріями моніторингу якості освіти;
- підвищення інтересу до моніторингової діяльності;
- формування та розвиток потреби у вдосконаленні моніторингової компетентності;
- формування практичних навичок здійснення моніторингових процедур;
- формування вміння проводити моніторинг з використанням кваліметричних моделей.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

- **ЗК5** - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- **ФК6** - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти

- **ФК8** - Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії

Кінцеві **програмні результати навчання** (вміння та навички), формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- **ПРН5** - знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо

- **ПРН8** - знає елементи теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методи їх реалізації, розуміє сутність дисциплін, їх місце та роль у формуванні різносторонньо розвиненого фахівця географа

- **ПРН24** - аналізує державний стандарт основної (базової) середньої школи і навчальні програми з географії та природознавства для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- сутність, зміст і структуру навчальної діяльності здобувачів освіти;
- науково-понятійний апарат педагогічного оцінювання, тестування та моніторингу якості освіти;

- види, функції, принципи та психолого-педагогічні аспекти оцінювання;
- форми та методи педагогічного оцінювання;
- нормативно-правові документи, що регламентують проведення моніторингових досліджень;
- змістову сутність, принципи, функції, рівні, структуру моніторингу;
- основні принципи розробки інструментарію моніторингу;
- методи збирання, представлення, аналізу та інтерпретації даних моніторингу.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- планувати моніторингові дослідження;
- аналізувати, узагальнювати і впроваджувати вітчизняний та міжнародний досвід моніторингових досліджень;
- визначати показники якості освіти;
- розробляти інструментарій для проведення моніторингових досліджень;
- аналізувати та інтерпретувати інформацію в текстовій, табличній та графічній формах;
- визначати коригувальні заходи за результатами моніторингових досліджень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теоретико-технологічні основи моніторингу

Тема 1. Сутність, мета і завдання моніторингу

Поняття моніторингу в освіті. Мета і завдання моніторингу. Суб'єкти та об'єкти моніторингу. Моніторинг і педагогічний контроль. Моніторинг і педагогічна діагностика. Принципи моніторингових досліджень. Функції моніторингу. Історія розвитку моніторингових досліджень в освіті. Рівні функціонування системи моніторингу. Види моніторингових досліджень. Внутрішній моніторинг. Зовнішній моніторинг.

Тема 2. Якість освіти як об'єкт моніторингу

Якість освіти як об'єкт моніторингового дослідження. Базові поняття якості освіти. Складові якості освіти. Критерії і показники якості освіти. Нормативно-правове забезпечення системи моніторингу якості освіти.

Тема 3. Технологія проведення моніторингових досліджень

Етапи підготовки та проведення моніторингових досліджень. Цілепокладання та планування дослідження. Розробка інструментарію дослідження. Проведення дослідження. Збір та обробка результатів. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження. Розробка рекомендацій для прийняття конкретних рішень. Методи підготовки та здійснення моніторингових досліджень. Інформаційне забезпечення моніторингу якості освіти. Вимоги до інформації: точність, чіткість, своєчасність (оперативність), повнота, доступність, корисність).

Тема 4. Методи підготовки та здійснення моніторингових досліджень

Поняття «методи моніторингових досліджень», класифікація методів моніторингових досліджень. Методи збирання інформації: спостереження, анкетування, аналіз документів, результатів діяльності. Методи обробки й аналізу інформації: педагогічний аналіз, факторний аналіз, педагогічна діагностика, оцінювання, метод експертних оцінок, педагогічна експертиза, метод парних порівнянь. Методи представлення й накопичення результатів моніторингу: діаграми, аналітичні довідки, висновки про якість діяльності науково-педагогічних працівників, комп'ютерні бази даних, атестаційні аркуші. Методи перевірки вірогідності результатів моніторингу: експертний метод, статистичні методи аналізу, кореляційний аналіз. Методи використання результатів моніторингу: методи вироблення управлінських рішень, методи структуризації, характеристизації й оптимізації, методи соціального прогнозування, методи соціально-психологічного управління, морфологічний аналіз, метод екстраполяції тенденцій.

Змістовий модуль II. Педагогічне оцінювання як складник моніторингу якості освіти

Тема 1. Поняття про педагогічне оцінювання, його основні завдання та функції

Поняття про педагогічне оцінювання, його роль і місце у навчально-виховному процесі. Функції та принципи педагогічного оцінювання. Психолого- педагогічні аспекти оцінювання.

Підходи щодо визначення основних видів і форм педагогічного оцінювання.

Тема 2. Історія, сучасний стан та тенденції розвитку систем оцінювання в освіті

Історія розвитку педагогічних оцінювань. Сучасні тенденції розвитку системи освіти та педагогічних оцінювань. Нормативна база педагогічних оцінювань. Педагогічні оцінювання в Україні у світлі інтеграції в єдиний європейський та світовий освітній простір. Зовнішнє незалежне оцінювання.

Тема 3. Оцінка як результату оцінювання

Поняття оцінки як результату оцінювання. Оцінка та її функції. Шкала оцінок. Оцінювання. Критерії оцінювання. Таксономія освітніх цілей. Критерії оцінювання. Рівні навчальних досягнень учнів і загальні критерії їх оцінювання.

Тема 4. Види і методи педагогічного оцінювання

Види оцінювання за часом проведення: вхідне (діагностичне), проміжне, підсумкове оцінювання. Нормативно, критеріально- та прогресивно-зорієнтовані підходи щодо мети та інтерпретації результатів оцінювання. Традиційний та альтернативний підходи до оцінювання. Історія становлення та використання традиційного оцінювання. Переваги і недоліки. Особистісно орієнтований підхід до оцінювання. Формувальне оцінювання. Автентичне оцінювання (метод проектів і портфоліо). Олімпіади та конкурси. Оцінювання у формі тестування: основні поняття, етапи розробки тестів, формати тестових завдань, нарахування балів, форми проведення тестування та способи обробки результатів.

Тема 5. Рейтингове оцінювання

Особливості рейтингового оцінювання. Основні поняття системи рейтингового оцінювання знань учнів. Принципи та структура рейтингової системи. Дидактична ефективність рейтингової системи контролю знань

Тема 6. Експертне оцінювання

Сутність експертного оцінювання. Види експертних оцінок. Процедура експертного оцінювання. Методи експертних оцінок: метод асоціацій, метод парних (бінарних) порівнянь, метод середньої точки, метод векторів переваг, метод фокальних об'єктів, індивідуальний, метод Дельфі, метод 360 градусів. Педагогічна експертиза, етапи її проведення. Процедури відбору експертів. Ступінь узгодженості думок експертів, коефіцієнт конкордації.

Тема 7. Педагогічна кваліметрія

Визначення, цілі, види, принципи кваліметрії. Види кваліметричних шкал. Загальний алгоритм застосування кваліметричного підходу для оцінювання якості освіти. Кваліметричні моделі. Алгоритм розроблення кваліметричних моделей. Переваги і недоліки кваліметричного оцінювання.

3. Рекомендована література

Основна

1. Анненкова І.П., Стрельцов Є.Л., Ткаченко М.В. Моніторинг якості освіти в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Одеса: Одеський національний університет, 2011. 182 с.
2. Берещук М.Я., Бархаєв Ю.П., Стадник Г.В. Тестовий контроль і рейтинг в освіті: Навчальний посібник. Харків: ХНАМГ, 2006. 106 с.
3. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест. К.: Майстер-клас, 2006. 160 с.
4. Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О.В. Авраменко. Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2011. 360 с.
5. Запровадження моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти на основі тестових технологій: методичні рекомендації / за ред. О.І. Ляшенка, Ю.О. Жука. Київ : Педагогічна думка, 2019. 134 с.
6. Звонников В. И., Челышкова М. Б. Современные средства оценивания результатов обучения. М.: Издательский центр «Академия». 2007. 223 с.
7. Канівець Т.М. Основи педагогічного оцінювання. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 102 с.
8. Лукіна Т.О. Моніторинг якості освіти: теорія і практика Київ: Вид. дім "Шкільний світ": Вид. Л.Галіцина, 2006. 128 с.

9. Майоров А. Н. Мониторинг в образовании. М.: Интеллектцентр, 2005. 424с.
10. Методика і технології оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу: посібник / Ляшенко О. І., Лукіна Т. О., Булах І. Є., Мруга М. Р. Київ: Педагогічна думка, 2012. 160 с.
11. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О.І. Локшиної. К.: К.І.С, 2004. 128 с.
12. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчально-методичний посібник / укл. Н. М. Стеценко. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2013. 257 с.
13. Основи педагогічного оцінювання: Ч. I. Теорія: Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / За заг. ред. Ірини Булах. К.: Майстер- клас, 2005. 96 с.
14. Основи педагогічного оцінювання: Ч. II. Практика: Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / За заг. ред. Ірини Булах. К.: Майстер- клас, 2005. 56 с.
15. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність. Наукове видання/ Я. Я. Болюбаш, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, І. В. Філончук. К.: Майстер-клас, 2007. 272 с.
16. Ярошук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 304с.

Додаткова

1. Анненкова І.П. Наукові основи моніторингу якості професійної діяльності науково-педагогічних працівників ВНЗ Одеса: Вид-во «Optimum», 2015. 330 с.
2. Вайс К.Г. Оцінювання: Методи дослідження програм та політики. К.: Основи, 2000.
3. Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практ. посібник. К.: Навчально- методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.
4. Карташова І.І., Прохоренков В.М. Тестування в системі моніторингу якості знань студентів:навчально-методичний посібник. Херсон: Вид-во ХДУ, 2013. 116 с.
5. Ковальчук Ю.О. Теорія освітніх вимірювань. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 200с.
6. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л.О. Кухар, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 182 с.
7. Тестові технології оцінювання компетентностей учнів : посібник / Ляшенко О.І., Жук Ю.О., Ващенко Л.С., Гривко А.В., Науменко С.О. Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. 28 с. URL: http://undip.org.ua/news/library/posibniki_detail.php?ID=3607
8. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов. М.: Логос, 2002. 432 с.
9. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ: УЦОЯО, 2019. 439 с. URL: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf
10. Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти : Монографія / За ред. Ляшенко О.І. – К. : Педагогічна думка, 2011. – 160 с.
11. Офіційний звіт про проведення в 2019 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Том 2. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/ZVIT-ZNO_2019-Том_2.pdf
12. Практичний посібник для розробників тестових завдань / Упорядник Мудрук С. URL: https://uu.edu.ua/upload/Osvita/Navch_metod_d_t/Navch_metod_materiali/Upravlinnya_navchan_nyam_i_znannyami/Manual_for_test_writers.pdf
13. Самылкина Н.Н. Современные средства оценивания результатов обучения М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007. 172 с.
14. Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти: монографія / за ред. О.І. Ляшенка, Ю.О. Жука. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.

15. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи: Монографія / За ред. Ляшенко О.І., Жука Ю.О. Київ: Педагогічна думка, 2014. 200 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. МОН України. URL : <http://www.mon.gov.ua>.
2. Нормативно-правове і програмно-методичне забезпечення організації навчального процесу ЗНЗ України. URL : <http://www.znz.edu-ua.net>.
3. Освіта. URL : [www. http://www.osvita.org.ua](http://www.osvita.org.ua)
4. Офіційний сайт TIMSS. URL : [www. http://timss.bc.edu/](http://timss.bc.edu/)
5. Український центр оцінювання якості освіти. URL: <https://testportal.gov.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Методи діагностики успішності навчання: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, захист індивідуального завдання, звіт за інформаційними повідомленням, термінологічний диктант, тестування, письмові роботи, контрольні роботи.